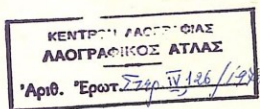

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

4.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

15-28 Οκτωβρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Τσούκα - Πατισσούχον
(παλαιότερον ὄνομα : .....), Ἐπαρχίας Βάλτου
Νομοῦ Αἰτωλίας.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Φίλης
Γεωργίας..... ἐπάγγελμα δημοδιδάκκαλος
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Τσούκα Αμφιλοχίας
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 7 ἔτη.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Φώτιος Φόγιος.....

.....
ἡλικία 57 ἐτῶν γραμματικαὶ γνώσεις Αρχαίματος
..... τόπος καταγωγῆς Τσούκα.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΒΩΛΟΣ 12 ἐτῶν Γ' Δημοτικού
Τόπος καταγωγῆς Τσούκα -

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων ; Αἱ ὄρειναι προωρίζοντο διὰ τὴν βοσκὴν ποιμνίων. Αἱ πεδιναὶ διὰ τὴν ἐποράν τυρίων.
Ἐπὶ τῶν αὐτῶν χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; Ἐπὶ τῶν χωριστὰ......
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. Αἱ κτῆμα εἰς χωρικοὺς καὶ γαιοκτήμονας καὶ εἰς μονὰς......
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ; Ὁ πατὴρ διατηρεῖ κυρίως τὴν περιουσίαν συγκεντρωμένην διανεμομένην μετὰ τὸν θάνατόν του.

- β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; Πρὸ τοῦ 1930 μὲν οὐκ, μετὰ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ συγχρόνως ἐλάττωται μετὰ τὴν γεωργίαν
- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; Ἄσכולοντο καὶ μετὰ τὴν γεωργίαν
- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εις αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὁρους ὥς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; Ἐργάζοντο ἄτομα τῇ περιόχῃς ἐκεθὺν ὁμοῦ μετὰ τῶν οἰκονομικῶν καὶ μισθωτοῦ ἢ εὐνοῦχοι...
- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ;... Ἐργάζοντο σέμπροι καὶ μισακάτορες.....
- 3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρῆμα) ; Ἐν εἶδος...
- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομισθίον εις χρῆμα ἢ εις εἶδος ; Ἐργατοὶ μοιροῦντο ἐργάται ἐποχικῶς ἐν τῇ περιόχῃ καὶ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ καὶ ἐκκλίνου. ἡμερομισθίον ἐν εἶδος 7 οὐνὰδες.
- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ἐρχονται μοιροῦντο καὶ δοῦλοι ἐν τῇ περιόχῃς
- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαγαν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;... Οὐκ ἐρεῖ καὶ αἱ καὶ ἐρχονται ἐν εἰς ἄλλοι τόποι
- β) Ἐπήγαγαν ἐποχικῶς ὥς ἐργάται..... ἢ ὥς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶ-ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; Ἐπὶ τὴν ἔργα καὶ τεχνῖται

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

Ἐλιπαίνοντο δια ζωϊκῆς κόπρου (αἰγοπροβάτων) καὶ διὰ παράχωσης καλαμῖς μετὰ τὸν θερισμόν.

- 2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ τοῦ 1947

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Ἐκρημαίμοι τὸν 1920

Ἀπὸ τοῦ 1920 πρὸ τοῦ 1920

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐκρημαίμοιτο (ἢ ἐκρημαίμοιται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο; ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Τὰ μονόφτερα ἐκρημαίμοιτο ἐνταῦθα καὶ ἐξ ἑξῆς. Τὰ δίφτερα ἐκρημαίμοιτο ἐξ ἑξῆς ὅρεια. Τὰ μηχανήματα οἱ γύστοι

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. Χειρολαβὰ 4. ἔνι 7. .... 10. ....

2. Ἀλετροπόδα 5. Σταβὰρ 8. ....

3. Φτερόν 6. Σατζός 9. ....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῆσει;) 1950

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ Ἀπὸ τοῦ 1950

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιδῶν).....

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ *Ἀπὸ τοῦ 1925*.....

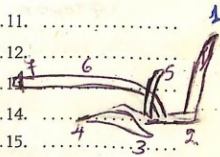
στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *τὸ κατασκεύαζον καὶ τὸ κατασκευάζον ἀπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ χειρουργοῦ ἀρμειτοῦ*.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; *Εἰς τὸν τόπον μας χρησιμοποιοῦντο εἶτο τὸ ὑπὸ 3 -*

3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. *χειρολάβρα* 6. *εταβάρι* 11. 1
2. *ἀλετροπόδα* 7. *ταίφος* 12. ....
3. *φτερόν* 8. ....
4. *ὑπὶ* 9. ....
5. *επαθῆ* 10. .... 15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραὶ, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τῶν χωματερῶν ἦτο ἐκτετικὴ μορφή
με πλατέα στενὰ ἐνὶ τῶν ὀρεινῶν πετρωδῶν
πολυ σφυβλερον με στενὰ στενὰ.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ἦτο ἐδαφρῶν

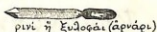
καρπυιαντῆ.....

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; ἐκ ξύλου

- 7) Ἔργαλεία διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαΐ κλπ.).

ἔχρησιμοποιοῦντο ἐκεπάρνι-πριόνι-ἀρίδα-ξυλο-
φαΐ-ἀρνι-.....

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *βόες - ἵπποι - ημίονοι*.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; *ἐνὶ θυμῷ δύο - ἐναντίῳ ἓν*.....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; *Ὁταν τὸ ζευγάρι ἦν βοῦδια ἢ ἀναγκαῖη*.....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὰν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). *Ὁ ζυγὸς ἢ ἀπὸ ξύλου ἢ ἀπὸ αἰλίου*.....

περὶ τοῦ σχεδίου αὐτοῦ ἴδετε ἐν χειρογράφῳ βελίς 3.....

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

ἴδετε ἐν χειρογράφῳ βελίς 3.....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ....

Δὲν ἔχει ἰδιαιτέραν ὀνομασίαν.....

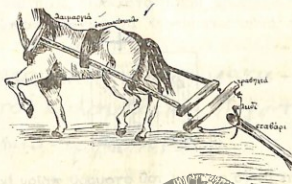
12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου; *ἀπὸ ποτε γίνεται*.....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;.....

περιγραφὴν ἴδετε ἐν χειρογράφῳ σελίς 3.....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν, τὸ ἄροτρον.....

Τὸ βεβήδιον ἴδετε ἐς χειρογράφον
σελίδος 3.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ ἀροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας ὡς ὥργωνε ἀπὸ τῆς γυναι-

κα... καὶ ἀκόμη καὶ ὑπηρετῆς.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) ἢ λεπτομερῶς περιγρά-
φή εἰς χειρογράφον σελίδος 3.....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... ἐς ἐν...
ξύλινον ἄροτρον περιπῶν.....

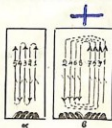
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
διὰ τῶν εἰς κέρατα δεμένων σχοινίων.....

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

.....

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ αγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.);

Ἐγένετο καὶ γίνεται μετὰ σποριές

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σπορά); μετὰ αὐλακιῶν; *Με αὐλακιάς*

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶται ἄροτρον; *Γίνεται εἰς κακοτρεφεῖα ἐδάφη (στολὴ ἀροτραί).*

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. *Κινήθητι τρεῖς ὀργμὰτα ἢ 4 διάνοξις αὐλακῶν βαθυν καὶ καθεύων.*

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. *Εἰς τὸ πρῶτον ὄργωμα βάζεται εἰς τὸ δεύτερον διβόλισμα καθεύεται.*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

Δημητριακῶν 2-3 ὀργώματα. Τὸ φθινόπωρον εἰς τὸ καλαμποκιά. Λέγονται ὄργωμα διβόλισμα-τριβόλισμα.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω) .

Ὀργώματα 3. (ὄργωμα-διβόλισμα-σπαρσιμο) γίνονται κατὰ φθινόπωρον-Μάρτιον.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαστὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρο-νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

Ἐπὶ ἐν ἔτος.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Λειτουργεῖ ἰστέ τε χειρὸν καὶ βελίς.*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι*· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; *ὁ σπόρος.*

τοποθετεῖται εἰς σακκούλι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μετὰ χούτσες ἐσκορπίζεται εἰς τὸ χωράφι.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὄνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

Ὁ καθαρισμός γίνεται διὰ σιδηρᾶς ξύλας τοποθετημένους εἰς θυρον βουκέντρου.....

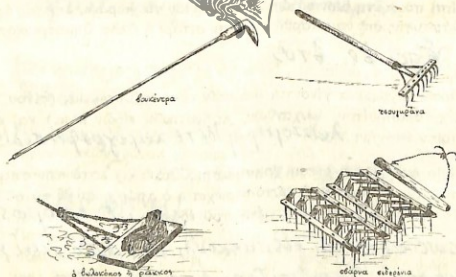
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .....

Γίνεται σβάρνισμα.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Ὁ σχεδιασμός γίνεται διὰ περιγραφῆς.....

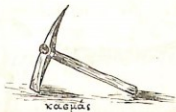
ἢ διὰ φωτογραφίας.....

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

*Χρησιμοποιῶνται τὸ κοπίδι καὶ τὸ σπαῖ.
Ἐξέδιον ἰδέτε εἰς χειρόγραφον σελὶς 4.*

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Μόνον ὁ φκαλιστήρ

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

*Χωράφια εἰς τὰ ὅποια καλλιεργεῖνται ὁσπρίδια
εἶναι τὰ ῥοθιὰ (με' ἑλαφρὸν στρώμα χρώματος)*

*Ἡ σπορὰ κοκκιῶν-φαρσλίων γίνεται μέεκαλιστήρι- τῶν ἄλλων με
ἀντικόν.*

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ῥόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Χωράφια περὰ πολὺ γόνιμα

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ, πρασιᾶς (βραγιᾶς) καὶ ἄλλως.

*Ἐφυτεύοντο καὶ φυτεύονται με' σπαῖ
εἰς αὐλάκια ἢ σέροῦρες με' τὸ φκαλιστήρι*

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....
 1) Ἐθερίζοντο διὰ δρεπάντου ὀδοντωτοῦ
καὶ ὠπανίης διὰ κόψης.....

Ἐὰν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφορῶν εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΔΟΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσης) ἔθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζῶων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) Μεμύσαν

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
ἴδετε εἰς χειρόγραφον φελίς 5.....

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
Ἡ χειρολαβὴ ἦτο ἐκ ξύλου.....

5) Ποιος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεία (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.) *Τὰ κατεσκεύαζον οἱ εἰδηρουργοί.*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς
χειράς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.) *Ὅτε τὸ ὕψος τῆς κριθῆς ἤλκει μὲν
ἐκρίζεται διὰ τῶν χειρῶν. Τὰ βάρια ἐκρίζονται
διὰ τῶν χειρῶν -*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ
δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ
σίκαλις κλπ. *Ὅταν πρὸκειται νὰ ἀλωνισθῇ μὲ μηχανὴ θερί-
ζονται χαμηλὰ πρὸς τὴν γῆν. Καὶ πρὸκειται νὰ ἀλωνισθῇ μὲ γῆν
ἐκρίζονται πρὸς τὸν σταχυν.*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἀλλὰ πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίες,
πίσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα ; *Οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν τὰ χερόβολα
ἐπὶ τῆς γῆς.*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίσμα
τῆς χειρός) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Τοποθετοῦνται 3-5 μαζί χεριές μὲ
τοὺς σταχυεῖς πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύ-
θυνσιν.*

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

Λέγονται χειρόβολα.

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὥς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

Ἐθερίζου καὶ θερίζου ἄνδρες καὶ γυναῖκες γὰρ πάντα
ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ χειροτονίᾳ τῶν χειρῶν βαλμάδος.
θεριστοῦ καὶ ἐν λαμνῶν.

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι μετ' ἡμερομισθίων (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκόπην (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχής φαγητοῦ ἢ ἀνεῦ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας οὐρομετολογίαν).

ἡμείβοντο κατ' ἀποκοπήν 18 δραχμῶν...
κατὰ βρέγμα καὶ ἄλλοτε μετὰ φα-
γητοῦ καὶ ἄλλοτε ὄχι.

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λυντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Δὲν ἔφερον τίποτε.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Δὲν ἤρχιζον Τρίτην-Παρασκευὴν-Κυριακὴν.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

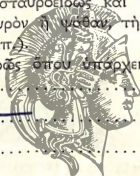
Ἐτραγουδοῦσαν κυρίως ἠρωϊκά καὶ ἱστορικὰ τραγούδια. Ἰδέτετε τετρία εἰς τετραράζειν σελίς 6.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

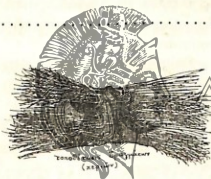
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Ἰδοῦντο τὰ δεμάτιασμα ἐπὶ ἰδίαν ἡμέραν.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὡς τὸ δερμάτιασμα τὰ χερύθρα ἐτραπο-
θετοῦντο μετὰ τοῦ σταχυοστρώ. τὴν αὐ-
τὴν διατείνουσαν. ἔχεται ὑπὸ τοῦ δερ-
ματιῶ. μὲ σχοινιά καὶ ματσομένα. ἀπὸ
τοῦ ἰδίου τοῦ δημητριακοῦ.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Συνεκεντρώνοντο εἰς ἓνα μέρος τοῦ
χωραφιοῦ καὶ ἀποθετοῦντο τὰ
ἓνα ἑκάτω εἰς ἓν ἄλλο.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Ἡ κατὰ τὰ ἀκαλλιερχεῖται ἀνέμαθεν.
Τὸ φύτευμα τῆς γίνεται ἀπὸ 20
Ιανουαρίου ἐς τέλος Φεβρουαρίου...

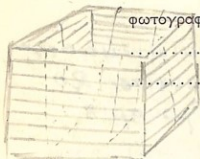
- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. Παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. *Ἡ ἐξαγωγή γίνεται μετὰ ταῦτα
ἡ κατὰ... ἐπεὶ οὖν ἐκ περιγραφῆς.
...σελίδος 4.*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

1) Ἐσυνήθιζτο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Ἐσυνήθιζτο
ἡ τροφή τῶν κυρίων μετὰ σανόν, τὸ ὅπερ οὖν ἐδ-
ρίσκειτο ἀποξηρῶς ἐς τὰ λιβάδια. Ἐμοίχετο
κυρίως διακόσμι, ἐξηραίνετο καὶ ἐφυλάσσετο εἰς
ἀποθήκας (ἀχυρῶνας).*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). *Ἐθερίζετο μετὰ διδ. ορεπῶν καὶ
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας). διὰ μόνης
τῆς ἐπεὶ οὖν τῶν ὁρεπῶν ὑπερχειρῶς.
Ἐπὶ τὴν σελίδα*

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

ἔξῃ πρὸ τοῦ τόπου καὶ ἔδωκε
τοῦ ἐπὶ τόπου διὰ μασσῶν καὶ σῆ-
ματος

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκentrώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μεταφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μεταφέροντο κυρίως ἐκ τοῦ ἀλῶν καὶ ἐστῆναι εἰς
τὸ χωράφι ἐπὶ τόπου

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δερμάτια. Εἰς τινὰς τοποθεσίας λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρὸν ;

Ἐπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησός ; Ὁ σωρὸς τῶν
δερματιῶν ἐλέγχετο θημωνιά. Ὅλος δὲ ὁ χώρος
εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀλῶντος ἐλέγχετο ἀλῶνι

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἀχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλώνι ;

Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ;

Κατασκευάζετο κυρίως ἐντὸς
τοῦ συνοικισμοῦ καὶ πολλοὶ ἐπὶ αὐτῇ
τὸ χωράφι

- 5) Τὸ ἀλώνει ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *κατὰ*
τινὲς τὴν λαχονήκον οἰκογενεϊακόν, ἵπτηρχον δευτ
καὶ κοινοτικὰ ὅταν ἀναμιαν ἡμέραν ἀλῶνισον
μέτῃ τῆς σειρᾶς πολλὰ οἰκογενεῖαι -
- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεῖται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....
ἀρχίζει ἐπὶ τῆς 1^{ης} ἡμερᾶς καὶ λήγει τῇ 30^ῃ ἡμέρᾳ

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).
(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
δίασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

ἵπτηρχον χωματάλων καὶ πετράλων

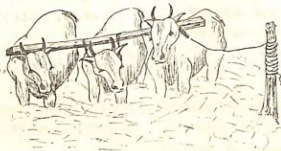
- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) ... *ἅπλως ἐκαθαρίζετο καὶ ...*
ἐσκουπίζετο -

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *ἔρχετο καὶ -*
ριὰ ὅτε τελείωνε τὴν μεταφορὰν ὀλων
τῶν δεματιῶν -

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἅπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Ἐλύνοντο τὰ δεμάτια καὶ τὰ χειροβόλα ἐκαστοῦ τοῦτο κυκλικῶς τὴν στήνυρα μὲ
μαλὶν τοῦ σταχύνου ἐλαφρῶς σπρώχνοντες.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερόμενων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώνιου ἑλνικός στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρουλούρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Λεπτομερὴ ἐν χειρογραφῶν.....
...ὡς ἐν τῷ αἰεὶν μεφάλειον.....

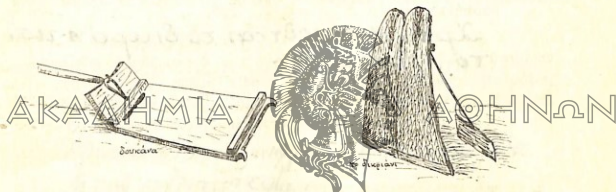
β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλώνο-στῦλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινες τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώνιου. Τὰ ἀλώνιζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

Δέχ. ρίχεται ἐδῶ ἀλωνισμὸς δια τῶν
βουδιῶν -

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

Δὲν ἀπαντᾷται.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν 10^{ην} περὶ τὴν νύκτα
τελειώνει τὴν 3^{ην} ἀπογευματινὴν

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἷς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Χρησιμοποιοῦνται τὸ διχάλι καὶ
τὸ δουκράνι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
τους στάχυν ; .....

Μὲ τὸ διχάλι ὁ γεωργὸς
ρίπτει περὶ τοῦ κύκλου τὴν ἀπόκοψιν
στάχυν

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

Διὰ τὴν ὁδήγησιν τῶν ζώων χρησιμοποιεῖται
βουρδάλι (οὐκρινίον ἢ βούρδαλον ἐκ τοῦ ξύλου ἐκ τῆς ξύλου).

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .....

Μία στρώσις

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα) .....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνιστοὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τοσπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνιστοὶ καὶ ἀγωνιστοὶ), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν .....

*Ἀλωνίζει ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα...
ἢ τὴν μηχανήν.*

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

*Ἰππῶνχε ν' ὁράβη. Περὶ αὐτῆς λεπτομερεῶς
ἰδεῖτε ἐκ χειρογράφου σελ. 8.*

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;

Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
 ὁράβης (π.χ. φακῆς, ρεβιθιδῶν κλπ.). Ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι...

Μὲ αὐτὸ πλυνίζετο τὰ βότρυα καὶ σπανίως τοῦ...
σιτου.

κόπανος στρογγυλός

ξύλο κοπανιστοῦ τὰ τὸ κοπάσιμα
 μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
 Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν; .....

Ἐγίνετο μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς
οἰκογενείας. .....

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) **Οἱ σταχύνες ἐτοποθετοῦντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐξ μίαν μόνον στρώων. Ἀποσκοποῦν εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ καρποῦ.**

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Τραγουδοῦν τὰ τραγούδια τοῦ θεριμῦ.

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωναριστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποίος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνταγισμὸς κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) **Τὸ πρῶτον ἐχρηστέον ἔρχεται τὸ 1985.**

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωναριζόμενοι στάχυες, ἐτομασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. **Τὸ λίχνισμα γίνεται διὰ τοῦ δικιργιανίου καὶ τοῦ δικριανίου. Ἐχέδιόν τινα εἰς χειρὸς φέρον βελή.**

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Σχηματίζεται κωνοειδὴς σωρὸς.....
.....
.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

*Τὸ ἀνέμισμα γίνεται μὲ τὸ φτυάρι καὶ
τὸ δικριότι*.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Λιχνᾶ καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκα.....
.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

*Τὰ χονδρά τεμάχια σταχύων τοῦ πα-
ραμείνου μετὰ τὸ λίχνισμα περνοῦν
μεφελίδια.*.....
.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῖξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολόνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 θίζεται τοῦτο .....

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

Γίνεται διὰ σαρώθρου ὑπὸ γυναικὸς ἢ
 διὰ μηχανήματος τοῦ ἐπ' αὐτοῦ διὰ μο-
 χέλιον.

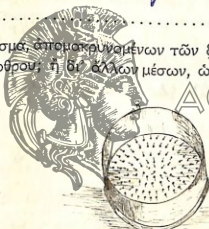
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνόμενων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

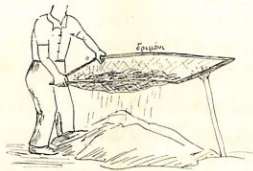
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινον ἢ σαβάνο

κόθρος ἢ ἀνέμισμα

ἐριμὸν

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τύπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

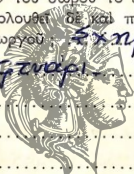
(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.

Σχηματίζεται ἐκ σωρόν με τὸ φτυάρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

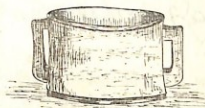
γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). **Δίδεται αφορῇ**
(τὸ δέκατον) ἑμετραῖον μετὴν Βιδούρα
ποῦ χωροῦσε 9 δομάδες.

μίσοςκλι

κούτλος

- 2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
γ) τὸ γυφτιάτικο,
δ) τὸ ἀλφονιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μετὰ τῶν δημητριακῶν (δόνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) **κατεβάλλονται καὶ τὸ πα-**
παδιάτικο καὶ τὸ ἀγροφυλακιάτικο καὶ
τὸ γυφτιάτικο καὶ γενικὰ δλαὶ αἰδρεῖται.

- 3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) **ἡ παραμυχὴ ἀποθηκεύετο εἰς**

τὴν οἰκίαν ἐν εἰδικῇ δοχείᾳ τοῦ ἑλεγχοντο
εἰς παρὰ.

- 4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρόν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

ΚΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ὙΠΑΙΘΡΟΝ ; *ὁ ἄχυρον ἀποθνήσκον
ἐπὶ ἀχυρῶνιν ἢ ἐμβαλετο κενόεω
ἐπὶ ἀπό τὸ ἀπὸν ἢ ἐπὶ ἀπὸ τὸ*

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἁλώνισμα ; ...

*ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου ἐρίετο μετὰ τὸ
ἀγνώριεα.*

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχῶν,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὙΠΑΙΘΡΟΝ. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

*Δὲν λαμβάνουν χώραν κατ' ἔθιμον
Πυραὶ.*

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιὰ αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανὸς κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν' παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ....

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, δόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

2) Πηδημάτα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρᾶς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

.....
.....
.....
.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ 'Ιούδα' (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

.....
.....
.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....
.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Γεώργιος Φίλης, διδάσκαλος
Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐγένετο ἀπὸ
τῆς 15-28 Ἰανουαρίου 1970.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

σκεύαζον οἱ γυῖτοι (εἰδηπουργοί), καὶ τὰ μέν μοτοότερα ἐχρη-
σιμοποιοῦντο εἰς τὰ πεδινά, ἐπὶ τὰ δίγτερα ἐχρησιμοποιοῦντο
εἰς τὰ ὄρενα ἑδάσκη.

- 1) Χειρολάβα
- 2) Ἀλετροπόδα
- 3) Φτερόν
- 4) ὕνι
- 5) Σταβάρι
- 6) Γαντζός

- 1) Χειρολάβα
- 2) Ἀλετροπόδα
- 3) Φτερόν
- 4) ὕνι
- 5) Σταβάρι
- 6) Γαντζός

Τὸ τραυτέρ εἶναι ἐκ χρήσεως ἀπὸ τοῦ 1950. Ὁμοίω καὶ ἡ
μηχανὴ θερσίμου, ἐπὶ ἡ μηχανὴ ἀλαιομοῦ ἀπὸ τοῦ 1925.

Τὸ ξύλινον ἀλλετρι ἐματεσκεύαζον καὶ κατασκευάζουν αὐ-
τὸν καὶ σήμερον ἀρμετοὶ ἀπὸ τοὺς γκωρχοὺ τῆς περιοχῆς μας,
ἡ δὲ μορφή του εἶναι ἡ παρακάτω.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

- 1) Χειρολάβα
- 2) Ἀλετροπόδα
- 3) ὕνι
- 4) Φτερόν
- 5) Σταβάρι
- 6) Γαντζός

ΑΘΗΝΩΝ

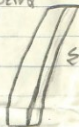
Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἐξήρατο κυρίως ἀπὸ τὸ ἔδαφος ποὺ
θα ἔρχετο ἢ θα ἔπερτε. Ὡς χωματωδὴν χωροσφῶν ἢ οὐ σχετικῶς
μοιτὸν μέ πλατῆα φτερά, ἐπὶ τῶν πετρωδῶν πολὺ συνθερὸν με-
γεταὰ γτερά αὐτὴ ἀκολουθῶς:

ὕνι διὰ πεδινά

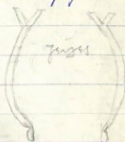
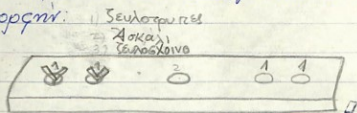
ὕνι διὰ ὄρενα

ἐπὶ ὄρει

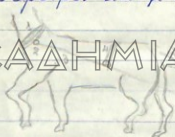
Ἡ ἐπιστὴς ἦτο ἐκ ξύλου καὶ ἑλαφρῇ καμπυλωτῇ. Τὰ ἔργα αὐτῆς
ποὺ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρό-
τρου ἦσαν τὸ ἐκεπάρη, πρίονι-ἀρίδα-ξυλοσφῆνι καὶ τὸ ἀρνί (ἀρνάρι)
διὰ τὸ ἀρότρον ἐχρησιμοποιοῦντο βοδία ἢ ἵπποι ἢ ἡμίονοι καὶ
τα κυρίως δὲ ἐκ πολλῶν ἐναντίων περιπτώσεων ἐκ. Ὅταν σὺν ἀλλετρι
ζυγνύαμε βοδία εἶναι ἀπαραίτητος ὁ συζυγὴς, ἐπὶ ἐπὶ ἵππων καὶ

τούς ήμιότους δι. Ὁ διχός και αἱ δειλάι γέρουν τήν ἀκόλουθη μορφήν:

Τό δι' ἐνός ζών ὄργανον εἶναι σπάνιον και γίνεται ὡς ἐξ ἧς: Περ-
νοῦμε εἰς τόν λαμμόν τοῦ ζώου μετὰ λαμμαριά. Από τό ἀριστερόν και
ἀπό τό δεξιόν μέρος αὐτῆς ὑπάρχουν δύο σημαί ἀπό τὰς ὁποῖαι
δέχομε ἰσάριθμα γερὰ σχοινιά, τὰ ὁποῖα περτοῦν και ἀπό
τήν ζώστραν (ἐπανωμάπωνα) και καταλήγουν ἀριστερά και δε-
ξιά εἰς τὰ παλαγγετα (τραβηκιά) ἐν τῷ ὁποῖο προσδέεται τό υἱα
δι' τοῦ ἀρότρου και μ' αὐτό δραμίζον τό ἀρότρον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

7) ΣΤΟΒΑΡΙ x 72
ΑΘΗΝΩΝ

Παλαιότερον ὤργωνε ὁ ἄνδρας, ἡ γυναῖκα αὐτομή και δ' ἐπ' ἑ-
ρέτη. Τό δεξιμό τῶν βοδιῶν εἰς τό ξύλινον ἀρότρον ἐτίετο τῇ
αὐτολούδῃ. Πρῶτα πρῶτα θραζαμε εἰς τόν λαμμόν τῶν βοδιῶν
τόν διχόν με τὰς δύο δειλάς γιὰ τό υαδῆν και ὑπερεα τὰς δέταμε
εἰς τὸ υαδῆνα ἀπ' αὐτό δύο γιὰ τὸν λαμμόν. Μετὰ πρὸς προβαί-
ναμε εἰς τὴν σύνδεσιν τοῦ ἀλτερνῶν εἰς τὴν εἰς τό μέσον
τοῦ διχού δεξιῇ πρὸς ἐτίετο ἀσκάλι. Δέταμε τὰ δύο βοδία με σχοινί
ἑκαστον ἀπὸ τὰ υεράτα και ἀπὸ τὴν χειρὸς βραχίονα τοῦ ἀρότρου. Τό
ἴδιο αὐριβῶν γίνεται και μετὰ τὸ σιδηροῦν ἀρότρον μετὰ τὴν διαφοράν
δι' τὸ σταβάρι αὐτοῦ ἐνεδέετο εἰς τόν διχόν δι' ἄλυσον. Δι' αὐτῇ
σχοινί τῶν τῶν δένονται εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων βοδιῶν κατενδύει

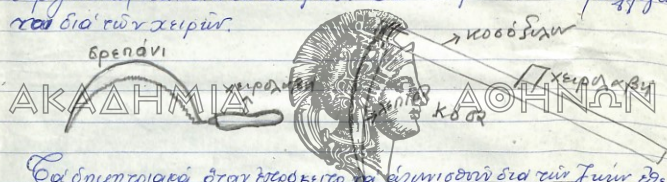

Τροφές ζώων καλλιεργούνται κυρίως χόιμα & δάφν. Τα
χειμώμια από το 1920 και τώρα φυτεύονται εις αυθάκια
ή σε χώρες που άποίφουμε με τό εκκαλιστήρι.

B' ΕΠΙΣΜΟΣ

Ὁ θερμακὸς ἐρίετο μετ' ἐβριωτῶν ὀδοποιτῶν βρεκάντι
ἐπὶ τὰ χώρα ἐκβοῶτο διὰ τῶν βρεκάντιν καὶ διὰ τῆς
κόπας. Ἡ λεκὶς τοῦ βρεκάντιο ἦτο ὀδοποιτῆ ἐπὶ τῆς κόπας ἐμὴν.
Ἡ χειρολαβὴ τῆς ἦτο κατεσκευασμένη ἐν ξύλῳ. Τὸ βρεκάντι
καὶ τὴν κόπα κατεσκευάσεν ὁ ἐσθνηροὺς.

Ὅταν τὸ ὕψος τῆς κρήνης ἦτο ἀρκετὸ μικρόν τότε ἐθερίφετοσαν
ἐπερίφωσεν καὶ διὰ τῶν χειρῶν. Ὡς βόσκηρα σὺν δὲ ὑψηλὸν
καὶ διὰ τῶν χειρῶν.

Τα δηλητηριακά όταν επρόκειτο να εξημερωθούν δια τῶν φυλῶν εδε-
ρίζοντο ποτὶ εἰς κορυφῆς τῶ σταχυῶ. ἐνῷ ὅταν ἐπρόκειτο τὰ ἐξημι-
ωθῶν δια μετὰ τὴν ἐδερῖζοντο καμηνὰ. Οἱ στάχυες τῶν ἐμει-
ναν εἰς τὸ χωράφι ἐλάοντο ψάρες. Οἱ ἴδιοι οἱ θείονταί ἐτο ποδῶν
τῶν χερσὶ ἀπὸ 3-5 κατὰ μέγιστα ἀπὸ τὸ ἴδιο μερὲς καὶ βλα-
μαίναν τὰ χερσὶ βλά. Ἐθέρϊον ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ καί ποιν
καί ποιν ἤρχοντο καὶ θείονταί ἐταχθῆμαί αὐτοὶ τὰ περίε χωρία
θείονταί αὐτοὶ καὶ ἀπὸ τὴν ἡσὸν λαμβάνον. Ἐβράζοντο
κυρίως καὶ ἀπομοσπὴν 18 ὀνῶδες κατὰ στέμματα καὶ ἀλλοτε μετὰ
παροχὴς φαγῶν καὶ ἀλλοτε ὅχι. Δὲν ἤρχοντο θείονταί αὐτοὶ καὶ
μετὰ τὴν Τρίτην-Παρασκευὴν καὶ Κυριακῇ. Κατὰ τὸν θείονταί
ἐτραχύνοντο καὶ διάφορα ἡρώδια καὶ ἱστορικά τραχύνοντα ὅτε τῶν
Καποσαντῶν, τὸν Ἀνδρόντου, τὸν Κολοκοτρῶν καὶ.

Ἡ διαλογὴ τοῦ καταπαύλου διαίτορα ἐπὶ τοῦ ἐμὴν
κατὰ τὸν ἀγνισμὸν.

Δ' ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

Οὐδεμία τευρά ἔλαβε πεισέ χώραν εἰς τὴν
περιοχήν μας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἡ βιβλιοθήκη αὐτὴ ἐγίνετο ἀπό τῆς 15-28 ἰανουαρίου
1970